647510 **0101210E1041** **Seat No :_____**

B.A. Semester - 2 (*CBCS*) Examination
March/April - 2024 (As Per Syllabus Year-2016)
SANSKRIT : P4 HITOPADESH-MITRALABH (ELECTIVE-1)

Time: 2:30 Hours **Marks: 70**

Instructions:
1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન- ૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો. (08)

1) अहमेकदा दक्षिणारण्ये चरन्नपश्यम्। एको वृद्धो व्याघ्रः स्नातः कुशहस्तः सरस्तीरे ब्रूते भो भोः पान्थाः इदं सुवर्णकङ्कणं गृह्यताम् । ततो लोभाकृष्टेन केनचित्पान्थेनालोचितम् भाग्येनैतत् संभवति किन्त्वस्मिन्नात्मसंदेहे प्रवृत्तिर्न विधेया। यतः

अनिष्टादिष्टलाभेऽपि न गतिर्जायते शुभा ।
यत्रास्ते विषसंसर्गोऽमृतं तदपि मृत्यवे ॥

2) अस्ति कान्यकुब्जविषये वीरसेनो नाम राजा। तेन वीरपुरनाम्नि नगरे तुङ्गबलो नाम राजपुत्रो भोगपतिः कृतः । स च महाधनस्तरुण एकदा स्वनगरे भ्राम्यन्ननतिप्रौढयौवनां लावण्यवतीं नाम वणिक्पुत्रवधूमालोकयामास। ततः स्वहर्म्यं गत्वा स्मराकुलमतिस्तस्याः कृते दूर्तीं प्रेषितवान ।

3) अस्ति कल्याणकटकवास्तव्यो भैरवो नाम व्याधः। स चैकदा मृगमन्विष्यन् विन्ध्याटवीं गतः । तेन तत्र व्यापादितं मृगमादाय गच्छता घोराकृतिः शूकरो दृष्टः । ततस्तेन व्याधेन मृगं भूमौ निधाय शूकरः शरेणाहतः । शूकरेणापिघनघोरगर्जनं कृत्वा स व्याधो मुष्कदेशे हतः संश्छिन्नद्रुम इव भूमौ निपपात ।

4) एकदा सा लीलावती रत्नावलीकिरणकर्बुरे पर्यङ्के तेन वणिक्पुत्रेण सह विश्रम्भालापैः सुखासीना तमलक्षितोपस्थित पतिमवलोक्य सहसोत्थाय केशेष्वाकृष्य गाढमालिङ्ग्य चुम्बितवती । तेनावसरेण जारश्च पलायितः । उक्तं च

उशना वेद यच्छास्त्रं यच्च वेद बृहस्पतिः ।
स्वभावेनैव तच्छास्त्रं स्त्रीबुद्धौ सुप्रतिष्ठितम् ॥

પ્રશ્ન- ૧ (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સસંદર્ભ સમજાવો. (06)

1) अहिंसा परमो धर्मः ।
2) चक्रवत् परिवर्तन्ते दुःखानि च सुखानि च ।
3) उपायेन हि यच्छक्यं न तच्छक्यं पराक्रमैः ।
4) ध्रुवाणि तस्य नश्यन्ति अध्रुवं नष्टमेव च ।

પ્રશ્ન- ૨ હિતોપદેશના ગ્રંથકારનો વિસ્તારથી પરિચય આપો. (14)

અથવા

પ્રશ્ન- ૨ પ્રાણી કથા ના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો.

પ્રશ્ન-૩ હિતો ઉપદેશની શૈલી વિશે વિસ્તારથી નોંધ લખો. (14)

અથવા

પ્રશ્ન-૩ "મિત્ર લાભ" ની કથાઓમાં પ્રાપ્ત થતી જીવન વ્યવહારની સમજ વિશે. સવિસ્તાર નોંધ લખો.

પ્રશ્ન-૪ ચાર મિત્રોની મુખ્યકથા અને તેનો બોધ જણાવો. (14)

અથવા

પ્રશ્ન-૪ વ્યાઘ્રપથિકયોઃ કથા (વાઘ અને લોભી મુસાફરની) કથા અને તેનો બોધ સવિસ્તાર સમજાવો.

પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંક નોંધ લખો. (14)

1) અતિથિનું મહત્વ.
2) ધન પ્રશંસા.
3) ભારતીય કથા સાહિત્યનો પરિચય.
4) પ્રારબ્ધ અને પુરુષાર્થ.

****